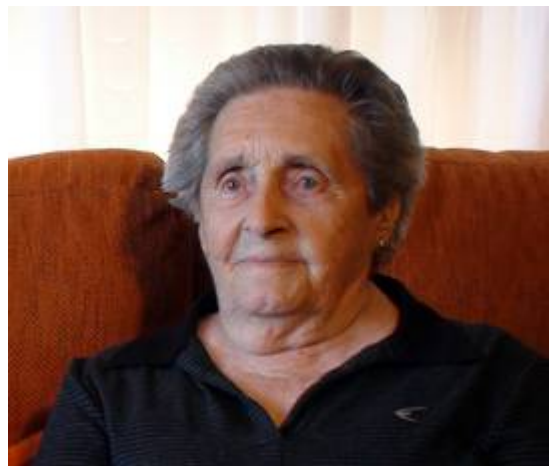

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Mari Erezuma Elorriaga

*Bermeo,
Bizkaia
(1921-2012)*

Aurkibidea

Biografia

Meñakako Goitxi baserrian jaio zen, baina hiru urte eta erdi zituela Bermeoko [San Migel](#) auzoko [Torre](#) baserrira etorri ziren. Ama Meñakako Amentzakoa zuen eta aita Arrietakoa. Bederatzi neba-arrebatatik zortzigarrena izan zen. Ume-umetatik hasi zen beharrean, 7 urtegar neskame lanetan hasi baitzen. 11 urterekin karmeldarren ikastetxera joan zen, baina 12 urterekin berriro joan zenez neskame lanetan, utzi egin behar izan zuen eskola. Baserriko lanetan aritzeaz gain hainbat lanetan ere ibili izan da: Gaubeka inprimategian, itsasontzi norvegiar batean garbiketa kontuez arduratzen, Gibeles baserriko tabernan eta jatetxean... 50 urte zituela joan zen bere senarraren etxera, [Arane](#) auzoko [Gibeles](#) bertan jarri baitzuetan taberna eta jatetxea. Bere lagun [Pauli Aginaga](#)rekin batera egin genion elkarrizketa.

Zintak

BRM-073

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-05-27
- **Iraupena:** 63 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Goiria Mendiola, Nerea
- **Transkribatzailea(k):** Elizondo, Iratze - Goiria Mendiola, Nerea

BRM-074

- **Proiektua:** Bermeoko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Goiria Mendiola, Nerea
- **Data:** 2011-05-27
- **Iraupena:** 84 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Elxpuru, Juan Martin

Pasarteak

1. Zazpi urterekin neskame

- **Erref:** BRM-073/003
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:04:09. **Bukatu:** 00:06:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

9 neba-arrebatatik zortzigarrena izan zen bera; hala ere, behar asko egindakoa da. Zazpi urte baino ez zituela, neskame joan zen etxe batera. Lau urtetara bueltatu zen etxera, eskolara joan zedin. Baina eskolan ume txikiekin egoten zenez, ez zen gustura egoten eta 12rekin berriro joan zen neskame 14 urtera arte. Azken honetan, Talako txakolinean, dirua kobratu zuen: lehen urtean 8 ogerleko eta bigarrenean 10. Handik, Gaubeka inprentara joan zen. Lan asko egin arren ez zuen sekula dirurik izan.

2. Lehengo eta oraingo Bermeo

- **Erref:** BRM-073/004
- **Iraupena:** 0:03:04. **Hasi:** 00:06:22. **Bukatu:** 00:09:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Kaleak, plazak

Laburpena:

Beraien umezaroko Bermeo txiki-txikia zen. Mundaka bidean olatu biziarekin olatuak errepidera heltzen ziren. Lamera txikia eta moila ere aldatuta daude. Lamera berdin dago, baina berriztatuta. Talak, osterak, berdin jarraitzen du. Industria kendu eta etxe asko eraiki dituzte.

Transkripzioa

- Eta zuen umetako Bermio zelakue zan?
- Mari: Txikitxue.
- Aldie dako zuie zuek, hamaika urteko aldie baia.
- Mari: Txikitxue, Bermio izen da txikitxue. Artez esateko portue izen da beteta on dana ze ostantzien txikitxue. Orain horren doblie da Bermio.
- Pauli: Bai.
- Mari: Doble baiño gehidxau.
- Pauli: Doble baiño gehidxau Mari.
- Mari: Gehidxau.
- Pauli: Orain da Bermeo kapital.
- Mari: Bai.
- Pauli: Hau mandie kapitala ta bestie Bermio.
- Mari: Bestie Bermio.
- Pauli: Bermio, Bermio zaharra ta bestie Bermio barridxe, Bermio bi.
- Mari: Ta gero Tala zer.
- Pauli: Ba Talan betekulez Talie.
- Mari: Baie hor bada barridxe ta ha bestie Talakue beste izen bat okin bidau.

- Pauli: Bai ba, hori be bai.
- Mari: Praidxeruek harek.
- Pauli: Plaidxeruek. Zetako plaidxeruek?
- Mari: Plaidxie urre dakolako.
- Pauli: Karkarkar. Tonpoie, hatxak, Tonpoie. Ta bueno bai, Aritxatxu be bai hurretxu Mari.
- Pauli: Bai.
- Mari: Bai plaidxi be bai.
- Pauli: Bai.
- Eta Lameran, Lamera ta porto mandie-ta be kanbixeta dau?
- Mari: Bueno lamerie dau kanbidxeta Mundeka bidie, Mundeka bidien lehen etorten izen da itsosue datorrenien bizi olatuek kamiñoraiño. Ta gero lamera txikitxue on zan han.
- Pauli: Bai.
- Mari: Ba kendu dau, kendu dotsoien lamera txikidxe, in dxauie barrurantz sartu trenan bidiek eta horrek atara itsosuri ta han ein dxauie erreformie.
- Pauli: Ta gero portuen be bai Mari, portun be bai.
- Mari: Gero portuen ez dai ba.
- Pauli: Moille barridxe ta.
- Mari: Hor ez daitz.
- Pauli: Bai.
- Mari: Nik horixe, Mundeka bidina daitz.
- Pauli: Bai.
- Baiña bestela Lamerie ta Goiko plazie ta antzeran?
- Pauli: Goiko Plazie bardin dau, atziñekulez bardin bardin. Baie Lamerie dau errenobata, dau barriztute dau Lamerie, ez da lehengue. Kioskue be on dana, bandie dxoten okitzen ezan dune ha bere solta dauie, kendu dauie ta imin dxauie barridxe ha bere. Oseake barriztute dau Lamerie dana orain Talie dau betekulez, ez da Mari? Handik, bidien bai etxe barridxe baie ostantzien bardin.
- Mari: Bermiori ein dotsoie industridxe kendu ta etxiek imiñi.
- Pauli: Bai.
- Mari: Baie etxikaz ez dau zer dxanik, etxie ezin dozu dxan ta.
- Gasteu.
- Mari: Ostantzien lehen on diez hasten ezan zara Bilbo bidien fabrikez beteta manda bidxe ta orain etxiek eta etxik ta etxik ta kittu.
- Pauli: Bai.

3. Bizimodu zatarra

- **Erref:** BRM-073/005
- **Iraupena:** 0:01:37. **Hasi:** 00:09:26. **Bukatu:** 00:11:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

Bermeotarren bizimodua beti izan da txarra: arrantzaleek gutxi irabazten zuten eta emakumezkoak lantegira joan behar izaten ziren. Askok harroak ziren eta dirua izan aurretik zorpetzen ziren, besteek bazutela pentsa zezaten.

4. Umetatik lanean eta eskolara gutxi

- **Erref:** BRM-073/006

- **Iraupena:** 0:02:50. **Hasi:** 00:11:03. **Bukatu:** 00:13:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Gaitzizenak

Laburpena:

<p>Pauliren aita itsasoan zegoen bitartean ama lantegira joaten zen lanera, eta askotan baita basora ere egur bila. Bera ere gazterik hasi zen lanean. Mari urtebetez baino ez zen joan eskolara, 11 urte zituela, baina gainerakoa ume txikiak zirenez ez zegoen gustura eta utzi egin zuen urtebetegarrenean.</p>

5. Karmeldarretan "pagokoak" eta debaldekoak

- **Erref:** BRM-073/007
- **Iraupena:** 0:02:10. **Hasi:** 00:13:53. **Bukatu:** 00:16:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Mari eta Pauli karmeldarren ikastetxera joan ziren, betiere debaldekoetara. "Pagokoak" uniformeak janzten zuten, hor ikusten ei zen bakoitzak zuen dirua. Tabatarako ere ez zutela dio Paulik, ez baitzuten bildotsik jaten.

6. Moja batzuk ez ziren ondo portatzen

- **Erref:** BRM-073/008
- **Iraupena:** 0:01:26. **Hasi:** 00:16:03. **Bukatu:** 00:17:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Mojak

Laburpena:

Denetariko mojak zeuden karmeldarretan, batzuk berekoiak eta zantarrak zirela diote. Mari baserritarra zenez, askotan solora bidaltzen zuen "hermana Cayetana"k. Komunera joateko "permiso para el asiento" esan behar izaten zuten.

7. "La vitoria" historia-liburua; eskolara gutxi

- **Erref:** BRM-073/009
- **Iraupena:** 0:02:14. **Hasi:** 00:17:29. **Bukatu:** 00:19:43
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikasgaiak eta ikasmateriala

Laburpena:

Karmeldarretako mojak euskaldunak ziren, baina eskolak erdaraz ematen zituzten; dotrina, ostera, euskaraz. "La Vitoria" historia-liburua ahizpa denek erabili zutela dio Marik, azkenerako, beretzat orriak falta zituela heltzen zen. Mari Matematiketan abila zen.

8. Erdararik jakin ez, ezta ulertu ere

- **Erref:** BRM-073/010
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:19:43. **Bukatu:** 00:21:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Bermeon ez ei da inoiz erdararik egin, beti euskaraz. Erdara kanpotik etorritako jendeak ekarri zuen. Lamerako dantzaldietan askotan erdara ez zekitelako baztertuak izaten ziren. Pauli 13 urterekin Bilbora joan zen neskame erdararik jakin barik, negar asko egiten zuen ezin zirelako elkar ulertu; laster bueltatu zen etxera.

Transkripzioa

- Eta zuen erderie zelakoa zan?
- Pauli: Erderie? Erderie zelakue zan dan erderie. Dxakindxu erderaz ela? zelakue ezan dan esateko.
- Mari: Erregie?
- Erderie!
- Pauli: Doña Sofia, don karlos, berton presenta.
- Zuen erderie zelakue zan?
- Pauli: Gure erderie zelan ezan dan.
- Mari: Ta nik dxakin dxot erderaz?
- Pauli: Hori ba, hori ba.
- Mari: Ontzek be ez daitz.
- Pauli: Ez du dxakin guk erderaz. erderaz "si, no" "no, si". Besterik ezebez.
- Mari: Ez daitz er dan erderie.
- Pauli: Hamen ez da egon erdaldunik iñor be ta, dana euskaldune. Gero, etor diez hortik inkisiziñue.
- Mari: Gero da honek.
- Pauli: Bai gero da atrapa doskune dana. Gero da etor dana trenak ekarriko jentie.
- Mari: Hori bai, Lameran dxuen ta honek aldeanatzuek eta dxantzan gureñe iñok etorri gure bez.
- Pauli: Bai.
- Mari: Honek aldeanatzuek erderarik ezebez ta bestiek erdera berbetan.
- Pauli: Modosa, modosa.
- Mari: Eurentzako ba dana.
- Pauli: Ta gu koitxaduek defenditeko erderaz ez duu dakin ta /dxakindxe/. Ni Bilbora dxun naitzen hamahiru urtegaz kridxada Bilbora, ta ez nauen dxakintzen zan ezebe! Jesus, ene bada! eske akordata beste barik tristeziidxe sartzien dast.
- Ta erderaz jakin barik?
- Pauli: Bapez! Ezebez! gauze handirik ez, ahaldun moduen defendidu. Ta denpora gitxi garrenen etor naitzen ia negarrez hasten ezan nai ta, gure entendidu ta ezin entendidu. "Zer diñost honek andriek ba?" Igual imiek,

imiek atenditeko imiek imetxu bi edo on zien ta eurekaz imikaz ta gero imitzen ezan nauen harrikue eitxen, ohiek eitxen, ha itxen, bestie eitxen, hamahiru urtegaz ta eruen nauien imetxuek bakarrik dxaboteko dalata. Ta klaro, hasi dasten erderaz berbak esaten ta nik entenditen ez ta “zer diñost ba?” ta negarrez beti.

9. Neskame jornal barik

- **Erref:** BRM-073/011
- **Iraupena:** 0:01:49. **Hasi:** 00:21:38. **Bukatu:** 00:23:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Pauli eta Mari neskame moduan lanean aritu zirenean, jornal barik joaten ziren, jatekoaren eta arropa truke. Etxean ume bat gutxiago izatea jaten emateko asko zen, horregatik joaten ziren asko eta asko. Gizonezko asko ere joaten ziren morroi.

10. Nabigatzen ibili zen 19 hilabetez

- **Erref:** BRM-073/014
- **Iraupena:** 0:05:25. **Hasi:** 00:26:00. **Bukatu:** 00:31:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Itsasontziko bizimodua
- Itsasoa » Lan-tresnak eta azpiegiturak » Ontzi-motak

Laburpena:

Gizonarekin batera itsasontzi norvegiar batean egon zen lanean. Garbiketa kontuez arduratzen zen. Amerika eta Japonia aldetik ibili ziren azukrea, egurra... batzen eta garraiatzen. 19 hilabetez egon zen bertan, haurdun gelditu zen arte. Horixe izan ei zen bere biziko lanik onena: ordu zehatz batzuk egiten zituen eta gainerako guztia eginda izaten zuen, sekula ez du hainbeste deskantsatu. 7.000 pezetako kobratzen zituen. Lehorrean bainoa askoz gehiago irabazten zen.

11. Itsasontziko bizimodua

- **Erref:** BRM-073/016
- **Iraupena:** 0:02:51. **Hasi:** 00:33:40. **Bukatu:** 00:36:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Itsasoa » Arrantzontziko bizimodua eta lanak » Arrantzaleen arteko bereizketak

Laburpena:

Itsasontzi norvegiarrean nabigatzen egon zenean, bertakoen arteko banaketa azaltzen du. Askotan ez ziren elkar ulertzen berbaz, hizkuntza arazoak tarteko, baina modu batean edo bestean azkenerako elkar ulertzen zuten.

12. Umetako jolasak

- **Erref:** BRM-073/018
- **Iraupena:** 0:03:28. **Hasi:** 00:36:42. **Bukatu:** 00:40:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kantik » Ume kantak
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

<p>Tabak askotan margozten zituzten. Tronpaka, andeka, karneka, trapuzko panpinekin... aritzen ziren. Sokasaltoko abestiak abesten dituzte. Marik dio baserrian beti izan zutela lana.</p>

13. Marik esnea saltzen zuen Bermeon

- **Erref:** BRM-073/019
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:40:10. **Bukatu:** 00:42:33
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera

Laburpena:

Bost behi inguru izaten zituzten Mariren etxean, baina, antza, argal-argalak izaten ziren ez baitzuten jateko askorik. Hala ere, saltzeko beste esne ematen zuten eta kalera joaten zen Mari saltzen, askotan urarekin nahasten zuten. Pauliri esnegaina asko gustatzen zitzaion.

14. Patata gogor-gogorra saldu zueneko

- **Erref:** BRM-073/020
- **Iraupena:** 0:03:44. **Hasi:** 00:42:33. **Bukatu:** 00:46:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzea eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak

Laburpena:

<p>Marik behin patatarekin gertatu zitzaion anekdota bat kontatzen du. Itxura oneko patata zen, baina oso oso eskasa. Ohiko patata kilo 3 pezetatan zegoen eta berak 11 errealetan jarri zuen saltzen. Andra batek dena erosi zion eta hurrengo egunean kexaka joan zitzaion. Hala ere, hurrengo egunean berriro saldu zuen. Bera ere engainatu egin zutela dio.</p>

Transkripzioa

- Pauli: Esaizu hauri, patatigaz zer pasa jatzun. Esango dau Itsaso? Patatigaz zer pasa datson historidxe pasa iatson patatigaz. Ia, konta”
- Mari: Patatie erosi nauen Bermiora etor naienien. In nauen terrenotxu bet errentan ta patatie eraitxen. Ta hartun nauen ta patatie ederra gero,

haulako patatie. Zelako patatie liso-liso-lisue, baie ezetara be ezin dxan.

- Pauli: Gogor.

- Mari: Gogorra. Ure berak patatiek ure! Saltsie loditxu bapez, patatiek beti eitzen dau saltsatxue loditxu, ke ba! ure! Ta “nik hau patatie berau dxan bihar ta nik honegaz ezin dxot ezer ba”. Dxun naien patatie saltzien gero neuk patata ona erosteko, ha saldu ta dxun biher dot hemen baiño merkiau emon biher dot. Hiru pezetan on zan patatie kilue ta nik esan doten hamaika errealien emongo dot, ta nik ein nauen hamaika errealien. Ta andra etor dxastendien zera, esan dotsatenien hamaike erriel ba benga dana piseten. Ta jentie hamaika errealien esan dauenien, dana beteta. Ta haur ta, itzizu bidxar dator ostabe, bidxar ekarko dxatsuie ostabe ta zuk itzi zu hauneri atzekuri be.

- Pauli: Kilotxu bet edo zeuk erun barik dana, baie merke ezan dalez.

- Mari: Itzizu ba. Ezetz.

- Pauli: Berak erun bi dauela dana.

- Mari: “Ni lelau ta si eske nik gure doten beste”. Harek ime danantzako erun dotsuz patatak. Hurrengo egunien etor zan, esan dotsat: "Engrazi, patatie dekot". "Patata. Ama txarridxen etxera, nik ez dot gure hori patatie-ta".

- Ama txarridxen etxera?

- Mari: Bai.

- Pauli: Ama txarridxen etxera. Klaro, patatak gogorra ta harek erun dau neu nahi lehelau ta bera dana ta urten dotso patata zantarra. Ta beste egunien dxun datsonien ofreziten "Engrazi, etorri hamen dakot-ta". "Zeu ta zeu patatak, tire ama txarridxen etxera, ez dot bihar zure patatarik eta". Klaro, gogorak.

- Mari: Baie halan holan saldu nauen nik.

- Pauli: Bai.

- Mari: Saldu nauen ha patatie. Merkiau emoten izen dot, emon ta eskapa neu plazatik.

- Pauli: Likide zauen patata gogorra. Orduen libre, hori ez da.

- “Supervivencia”.

- Pauli: “Exactamente”. Bai.

- Mari: Neuk erosi dot, niri saldu dostenak be ba emon dost.

- Pauli: Bai.

- Mari: Kintzel bi patata.

- Pauli: Asi ke gero, zeuk beste batzuri emotie ez da ezan pekatue, ezta Mari?

- Mari: Ta gainera ...

- Pauli: Zeu engaiñe ta merkiau hondiño.

- Mari: Niri, ta nik merkiau emon, saldu merkiau. Eske ezin dxe, ezin dxan baie ta haunek kanpotarrak orduntzek etorritxe hasitxe on zin Bermiora eta asko, "Oye, una patata, ni el presto se puede comer". Neuk halan: “hamen nire patatien anztekue”. “Ni el presto se puede hacer”.

- Pauli: Harridxe ezan dok ha, harridxe.

- Mari: Harridxe ezan dok ha!

- Pauli: Ai Jesuse!

15. Baserriko bizimodua asko erraztu da

- **Erref:** BRM-073/021
- **Iraupena:** 0:01:10. **Hasi:** 00:46:17. **Bukatu:** 00:47:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserriko bizimodua gaur egun erraza dela dio Marik, ez dago ganadurik ere. Orain eroso bizi dira, kalean irabazitako soldatarekin nahikoa baitute baserrian lan egin behar barik.

16. Gabonetarako oilaskoak, karakolak eta intxaurrak saltzen

- **Erref:** BRM-073/022
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:47:27. **Bukatu:** 00:48:26
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Baserria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, eroستا

Laburpena:

Etixerako txerri bat hazten zuten eta oiloak arrautzetarako. Gabonetan oilaskoak saltzen zituzten, oparitarako erabiltzen baitziren. Santo Tomasetan ere, Gabonetarako intxaurrak eta karakolak saltzen zituzten.

17. Elizara eta herrira jeneroa entregatu behar

- **Erref:** BRM-073/023
- **Iraupena:** 0:02:18. **Hasi:** 00:48:26. **Bukatu:** 00:50:44
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

Txerria hiltzeko ez zuten arazorik izaten. Baserritarrek, gerraostean, jeneroa entregatu behar izaten zuten herrira, baina ez txerririk. Elizatik ere sakristaua zeleminarekin (lakaria) arto eta gari bila joaten zen. Behin al baitariarekin bizitako anekdota kontatzen du: txerriari analisiak egiteko zatia eman zion eta gutxi zela esan zion besteak.

18. Gabonetan gaztainak eta patatak

- **Erref:** BRM-073/024
- **Iraupena:** 0:02:01. **Hasi:** 00:50:44. **Bukatu:** 00:52:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Erljioa » Ohiturak eta bizimodua » Eliza giroko ospakizunak » Gabonak
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa

Laburpena:

Oilaskoak, oiloak eta untxiak saltzen zituzten. Oilaskoa bizirik saltzen zen.

Aberatsen jatekoa ei zen, beraiek ez zuten jaten saltzeko izaten ziren-eta. Marik ezkondu osterara arte ez zuten sekula karakolik jan. Gabonetan, gaztaina egosiak eta patatak saltsa berdean jaten zuten. Babak ez zitzaizkien gustatzen.

19. Errepublika Bermeon

- **Erref:** BRM-073/025
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:52:45. **Bukatu:** 00:54:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika

Laburpena:

Errepublika sasoiaren domeka guztietan Bermeora jende asko etortzen zen. Sozialistek frontoian beraien liburuak jartzen zituzten irakurtzeko. Gauetan "guardia de asaltoak" heltzen ziren herrira, eta ahal zen moduan eskapatzen zen jendea. Bera sasoi hartan neskame bezala egon zen eta ez zuten inongo arazorik izan.

20. "Mamá, yo quiero ser guardia de asalto, no quiero trabajar porque me canso..." abestia

- **Erref:** BRM-073/027
- **Iraupena:** 0:01:06. **Hasi:** 00:55:05. **Bukatu:** 00:56:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra aurrea » 1931-1936: II. Errepublika
- Ohiturak eta bizimodua » Kantak » Bestelako kantak

Laburpena:

Errepublika sasoiaren gauetan "guardia de asalto"ak azaltzen zirenean denak joaten ziren etxera korrika. "Guardia de asalto"ei buruz abesten zuten kanta abesten du: "Mamá, yo quiero ser guardia de asalto, no quiero trabajar porque me canso...". Bilbo aldetik etortzen zirela uste du.

Transkripzioa

- Ba beti mitiñek-eta, ez diñotsut ba! Gauerako armaten izan da errixetie. Ta errixetie armaten izan danako, illuntzeko, hamen datoz guarda asaltuek. Ta guarda asaltuk etortzen izen dienien "a toco correr a casa", arin etxitarara. Ze harek ez deue aittuten izen gero. Kantie kantaten izan duu:
"Mamá, yo quiero ser guardia de asalto, no quiero trabajar porque me canso, sesenta duro dar y una pistola, una porrita más estira y goma"
kantaten izan dotsague hareri.
- Ta nun egoten zien "guardia de asalto"ak?
- Ai ene, Bilbon-edo, nik ez daitz. Egoten izan die, deittuten ta ensegida allaten izan die, errixetie armaten izan daneko? deittu guarda de asaltuk ta Bermion agertuten izan diez, ta dxigotie danari.

21. Euzkadiko diruak balioa galdu

- **Erref:** BRM-073/029

- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:57:00. **Bukatu:** 00:59:27
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerrako administrazioa

Laburpena:

Udan Lameran egoten zen musika-banda eta neguan goiko plazan. Franco heldu zenean, dirua aldatu egin zen eta aurrekoa balio barik utzi zuten, Euskadiko dirua. Horrekin lotutako istorio bat kontatzen du.

22. Euskal izenak galarazita

- **Erref:** BRM-073/031
- **Iraupena:** 0:01:43. **Hasi:** 01:01:17. **Bukatu:** 01:03:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika

Laburpena:

<p>Mariren gizona Andoni Seber deitzen zen. Gerra garaian, Donostian zaurituta zegoela, haren amak telefonoz deitu zion eta "Andoni" esaterakoan deia moztu egin zioten. Euskal izenak galarazi egin zituzten eta denei aldatu zieten izena.</p>

Transkripzioa

- Ta Andoni zer da zure gizona?
- Pauli: Baie aitxe on zaniengerratik heridute Donostin ba, ama dxun zan telefonora, telefonotik deitxu dotsoien Donostitxik ta telefonora ta "Andoni" esan, Andoni esan dotsoienien apurtu berbie ta gidxau barbarik eixiri itzi.
- Mari: iasta, diktadurie, diktadurie.
- Pauli: Andoni beti esaten izan dotsoien lez, Andoni izan da ta Andoni esan dotsoienien, berak kontesta dotson "Zer ama?" "Hara, bapez ez dot barbarik, baie entzun doten lez beran berbie, konforme nau orain".
- Mari: Bai, barbarik eitxen itzi bez.
- Klaro han Antonio izango zan?
- Mari: Andoni? Bai Andoni, Andoni, bai.
- Klaro, baie berak Andoni.
- Pauli: Bera Andoni.
- Baie hori jente askori e, izena euki ta kanbixe ta.
- Pauli: Bai bai. "En aquellos tiempos".
- Bai, bai. Ez bazara Begoña edo halan ez dala kanbixetan nahiz eta euskaldune izen.
- Pauli: Danari, danari kendu dotsoien /kendutsoien/ izenak.

23. "Foki-foki" egin zeure amari

- **Erref:** BRM-074/001
- **Iraupena:** 0:01:48. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gogoan dute gerra heldu zenean hegazkinen beldurra zutela, kanpaiak jotzen zituztela eta babesleketan ezkututzen zirela. Bermeoko andrazkoak umore handikoak izan dira, eta soldadu italiarrek "foki-foki" esaten zieten (larrutan egin nahi zutela edo), "Foki-foki" beren amari egiteko erantzuten zieten.

24. Tropa italiarrek hartu zuten Bermeo

- **Erref:** BRM-074/002
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:01:48. **Bukatu:** 00:02:41
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Gernika erretzen zegoela jakin zuten. Berehala hartu zuten Bermeo tropa italiarrek. Francok engainatuta etorri ei ziren italiarrak.

25. Bonbardaketak eta uholdeak bateratsu

- **Erref:** BRM-074/004
- **Iraupena:** 0:02:23. **Hasi:** 00:03:37. **Bukatu:** 00:06:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Gertaera izugarriak eta ezbeharrak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Bonbardaketen ihesi joan ziren baserretik, baina aitak ez zuen alde egin nahi izan. Bermeora bidean baserri baten taloa eman zieten jateko, noizbait irina itzultzeko baldintzarekin. Bermeoko tunelera joan nahi zuten babestera. Aldi berean, izugarritzko euritea izan zen. Mari baserrira itzuli zen berriro.

26. Aitak beldur handiagoa ekaitzari balei baino

- **Erref:** BRM-074/005
- **Iraupena:** 0:02:12. **Hasi:** 00:06:00. **Bukatu:** 00:08:12
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Borroka

Laburpena:

Mari baserrira itzuli zen berriro. Aita ez zuten balek ikaritzen, baina bai trumoiak eta ekaitzak. Luizi batek baserria estali zuen. Eskerrak alde eginak ziren.

27. Mariren neba gerran hil

- **Erref:** BRM-074/007
- **Iraupena:** 0:03:20. **Hasi:** 00:08:29. **Bukatu:** 00:11:49
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerran hildakoak eta zauritutakoak
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa

Laburpena:

Familia guztia gerran izan zuen Marik: anaiak, koinatuak... Hamazazpi urtekoak ere eramaten zituzten. Mariren neba bat preso hartu zuten, 'Trabajadoreetan' (lan behartuetan) zegoen, legionario apuntatu eta gerran hil zen. Soldadukide baten gutunari esker jakin zuten berri txarra.

28. Sukarrietara piper-txorizero bila

- **Erref:** BRM-074/010
- **Iraupena:** 0:01:33. **Hasi:** 00:15:45. **Bukatu:** 00:17:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

Mari eta lagun bat Sukarrietara joan ziren piper-txorizero bila txerria hiltzeko. Ez zuten aurkitu. Itzuli eta denda batean sartu ziren abarketak erostera, eta han aurkitu piper-txorizeroak. Bidean bere senarra izango zena gurutzatu zuten, zaurituta zetorren gerratik.

29. Andrazkoak briskan, gizonak tutean

- **Erref:** BRM-074/015
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:25:09. **Bukatu:** 00:26:08
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Jokoak

Laburpena:

Domeketan kartetan jokatzeko zuten Marik-eta. Briskan. Gizonak tutean.

30. Dirurik ez zinea ordaintzeko

- **Erref:** BRM-074/017
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:26:25. **Bukatu:** 00:28:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Zinema

Laburpena:

Mariren denboran neguko domeketan, dantza egoten zen zazpiak arte. Zinera

gero, eta handik etxera. Pauliren garaian ezberdina zen. Marik-eta ez zuten dirurik izaten askotan zinea ordaintzeko, eta paseoan igaro behar denbora. Amak nobioa bilatzeko esaten zien. Erromeria Lameran egiten zen udan eta Goiko Plazan neguan.

31. "Mesedez", dantza eskatzeko formula

- **Erref:** BRM-074/018
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:28:11. **Bukatu:** 00:30:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Erromeriak

Laburpena:

Dantza lotuan egiten zuten gehienbat. Oso lotsatiak ziren. Bi neska egoten ziren elkarrekin dantzari eta bi mutil etortzen ziren dantza eske "mesedez" esanez. Marik Gernikan gertatu zitzaiona kontatzen du. Kalabazak ematen zalea zen neska baten eta mutil baten arteko gorabeherak.

32. Bermeoko neskei Bermeoko mutilak gustatzen

- **Erref:** BRM-074/019
- **Iraupena:** 0:00:52. **Hasi:** 00:30:54. **Bukatu:** 00:31:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Gustuko mutilak urri zeuden Mariren denboran gerragatik. Bermeoko neskei Bermeoko mutilak gustatzen zitzaizkien.

33. Jaietan nobioa topatu ezean, hurrengo urtera arte jai

- **Erref:** BRM-074/027
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:43:10. **Bukatu:** 00:44:22
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Madalena Eguna egun handia izaten zen Paulirentzat, baina ez Marirentzat. San Migelak ziren haren jaiak. Dio San Migeletan gorde egin behar izaten zirela arropa berriak hurrengo urtera arte, jada ezin zelako nobiorik aurkitu.

34. Ezpainak pintatzea gustatu bai, baina ausartuez

- **Erref:** BRM-074/029
- **Iraupena:** 0:01:59. **Hasi:** 00:46:38. **Bukatu:** 00:48:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Apaintzea

Laburpena:

"Terlizezko" arropak egiten ziren san Juan egunerako. Abarketak ziren oinetakoak. Gorputzeko ilea 'atxurrez' kentzen zuen Paulik. Ez ziren makilatzen. Ezpainak pintatzea gustatu bai, baina ez ziren ausartzen.

35. Aratuste politik gerra aurretik

- **Erref:** BRM-074/032
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:51:56. **Bukatu:** 00:53:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Gerra aurrean Aratuste politik egiten zirela dio Marik. Gogoan du zelan mutil bat ume txiki jantzita joan zen haur-kotxean, txupete eta guzti. Gero Francok galarazi zituen.

36. Faxisten errepresioa gerra ostean

- **Erref:** BRM-074/033
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:53:01. **Bukatu:** 00:55:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Errepresioa
- Aisia » Jai-giroa » Inauteriak

Laburpena:

Agian beldurragatik debekatu zituen Francok Aratusteak, jendea aurpegia estalita ibiltzen zelako. Gorroto handiak zeuden herrian gerra ostean. Gerra sortu zenean, zenbait frankista salatu egin zituzten, batzuk preso hartu ere bai. Gero, faxistak herrian sartu ziren, errepresio gogorra izan zen zen. Busturian zortzi lagun fusilatu zituzten.

37. Birjina erreka ondoan; arpel-harria arbola gainean

- **Erref:** BRM-074/035
- **Iraupena:** 0:03:45. **Hasi:** 00:56:45. **Bukatu:** 01:00:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

<p>Marik "sorgin-kontua" kontatzen du: Mutilak Birjina aurkitu du erreka ondoan bitxiz beterik. Ihesari eman dio eta etxera bidean arpel-harria ikusi du arbola baten puntan. Herrirantz dator lasterka, eta San Migel ermitara heldutakoan lasaitu da, san Migel aingeruak jagoten duelako.</p>

38. 'Iditxuak', izaki gaiztoak

- **Erref:** BRM-074/037
- **Iraupena:** 0:02:22. **Hasi:** 01:00:48. **Bukatu:** 01:03:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Paulik dio hildakoak agertu ohi zirela sasoi batean. Marik 'iditxuen' kontuak aipatzen ditu. Gizon batek esaten zuen iditxuek hartu eta eraman zutela sasi artera. Itxura errukarrian agertu zen. Beste batek erantzun zion txarto gura zion norbaiten langintza izan zela hura.

39. Mundakako laminak

- **Erref:** BRM-074/039
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 01:03:24. **Bukatu:** 01:04:20
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Marik dio Mundakako leku batean emakume eder batzuk egoten zirela ileak orrazten. Sorginak ei ziren.

40. Sasigarlea

- **Erref:** BRM-074/041
- **Iraupena:** 0:03:18. **Hasi:** 01:05:03. **Bukatu:** 01:08:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

<p>Behin behia ostu zioten baserritar bati. "Adibinadorearengana" joan ziren arrastoa hartu nahirik. Honek bazekien zertara zetozen, andrazko batek salatu ziolako. Gezurretako sasigarlea zen. Esaera hau dio Paulik: "Guzurrek eta bi hamabi".</p>

41. Baserritarrak harakin lapurra hil zuenekoa

- **Erref:** BRM-074/043
- **Iraupena:** 0:02:35. **Hasi:** 01:08:42. **Bukatu:** 01:11:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Behin baserritarrak txahala saldu zion harakinari. Honek pistola bat eman zion, bidean lapurretatik defenditzeko. Baina gatzeko kartutxoaz. Tabernan kontatu zuen gertatutakoa, amarruaz jabetu ziren eta benetako kartutxoa kargatu zuten eskopeta. Bidean harakinak irten zion, baserritarrak tiro egin eta hil egin zuen.

42. Arimen eta defuntuen kontuak

- **Erref:** BRM-074/046
- **Iraupena:** 0:02:38. **Hasi:** 01:13:32. **Bukatu:** 01:16:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Ipuinak, mitoak eta istorioak

Laburpena:

Mariren amak kontatzen zuen Sollubetik behera zetorrela gerran hildako bat ikusi zuela erdi lurperatuta, eta intziri handi bat entzun zuela paretik pasatzerakoan. Handik urtebetera ere intziri berdintsua entzun ei zuen. Ondotik pasatzean 'pater noster' bat ez errezatzeagatik zela esaten zuen. Antzina arimen eta defuntuen kontu asko esaten zen.

43. Meñakan eta Bermeon euskara diferentea

- **Erref:** BRM-074/049
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 01:18:48. **Bukatu:** 01:19:48
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Bermeon eta Meñakan euskara diferentea egiten da, doinua batez ere diferentea. Marik, Meñakan jaioa izan arren, Bermeokoa egiten du.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-06-01

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com